

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)

den 4 oktober 2018*

”Direktiv 2007/64/EG – Betaltjänster på den inre marknaden – Begreppet betalkonto – Huruvida det eventuellt omfattar ett sparkonto som tillåter innehavaren att göra betalningar och uttag via ett transaktionskonto i innehavarens namn”

I mål C-191/17,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Oberster Gerichtshof (Högsta domstolen, Österrike) genom beslut av den 28 mars 2017, som inkom till domstolen den 13 april 2017, i målet

Bundeskammer für Arbeiter und Angestellte

mot

ING-DiBa Direktbank Austria Niederlassung der ING-DiBa AG,

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J. L. da Cruz Vilaça (referent) samt domarna E. Levits, A. Borg Barthet, M. Berger och F. Biltgen,

generaladvokat: E. Tanchev,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Bundeskammer für Arbeiter und Angestellte, genom W. Reichholf, Rechtsanwalt,
 - ING-DiBa Direktbank Austria Niederlassung der ING-DiBa AG, genom A. Zahradnik, Rechtsanwalt,
 - Tysklands regering, genom D. Klebs och T. Henze, båda i egenskap av ombud,
 - Europeiska kommissionen, genom H. Tserepa-Lacombe och T. Scharf, båda i egenskap av ombud,
- och efter att den 19 juni 2018 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

* Rättegångsspråk: tyska.

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 4.14 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG av den 13 november 2007 om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG och 2006/48/EG samt upphävande av direktiv 97/5/EG (EUT L 319, 2007, s. 1) (nedan kallat betaltjänstdirektivet).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Bundeskammer für Arbeiter und Angestellte (Förbundskammaren för arbetare och tjänstemän), som har talerätt för att säkerställa konsumenternas intressen, och ING-DiBa Direktbank Austria Niederlassung der ING-DiBa AG (nedan kallat ING-DiBa Direktbank Austria), angående giltigheten av de allmänna avtalsvillkor som tillämpas av denna bank.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Betaltjänstdirektivet

- 3 I artikel 2.1 i betaltjänstdirektivet föreskrivs att "[d]etta direktiv ska tillämpas på betaltjänster som tillhandahålls inom gemenskapen".
- 4 I artikel 4 i direktivet föreskrivs följande:
"I detta direktiv gäller följande definitioner:
...
3. *betaltjänst*: en affärsverksamhet som förtecknas i bilagan.
...
5. *betalningstransaktion*: en åtgärd som initieras av betalaren eller betalningsmottagaren vid placering, överföring eller uttag av medel, oberoende av eventuella underliggande förpliktelser mellan betalaren och betalningsmottagaren.
...
14. *betalkonto*: ett konto som innehas i en eller flera betaltjänstanvändares namn och som används för genomförandet av betalningstransaktioner.
..."
- 5 I bilagan till direktivet definieras "betaltjänster" som bland annat
"2. Tjänster som möjliggör kontantuttag från ett betalkonto samt de transaktioner som krävs för förvaltningen av ett betalkonto.

3. Genomförande av betalningstransaktioner, däribland överföring av medel, från ett betalkonto hos användarens betaltjänstleverantör eller någon annan betaltjänstleverantör:
- Genomförande av autogireringar, även engångsautogireringar.
 - Genomförande av betalningstransaktioner med betalkort eller liknande.
 - Genomförande av betalningar, även stående betalningsorder.”

Betalkontodirektivet

- 6 I skäl 12 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (EUT L 257, 2014, s. 214) (nedan kallat betalkontodirektivet) anges följande:

”Bestämmelserna i det här direktivet om jämförbarhet hos avgifter och byte av betalkonto bör tillämpas på samtliga betaltjänstleverantörer, enligt definitionen i [betaltjänstdirektivet]. ... Samtliga bestämmelser i det här direktivet bör gälla betalkonton genom vilka konsumenterna kan genomföra följande transaktioner: placera medel, ta ut pengar samt genomföra och ta emot betalningstransaktioner till och från tredje parter, inbegripet genomförandet av betalningar. ... Konton som exempelvis sparkonton, ... bör i princip vara uteslutna från tillämpningsområdet för i det här direktivet. Om sådana konton används för dagliga betalningstransaktioner och innehåller alla de funktioner som förtecknas ovan kommer de däremot att omfattas av tillämpningsområdet för det här direktivet.”

- 7 I skäl 14 i direktivet anges följande:

”De definitioner som används i detta direktiv bör i största möjliga utsträckning anpassas efter dem som finns i andra unionslagstiftningsakter, särskilt de som ingår i [betaltjänstdirektivet].”

- 8 I artikel 1.6 i direktivet föreskrivs följande:

”Detta direktiv tillämpas på betalkonton där konsumenterna åtminstone ska kunna

- a) placera medel på ett betalkonto,
- b) ta ut kontanter från ett betalkonto,
- c) utföra och ta emot betalningstransaktioner, inklusive betalningar till och från tredje part.

...”

- 9 I artikel 2 i direktivet anges följande:

”I detta direktiv avses med

...

3. **betalkonto:** ett konto i en eller flera konsumenters namn och som används för att utföra betalningstransaktioner,

...”

Den österrikiska lagstiftningen

- 10 3 § i Zahlungsdienstegesetz (lag om betaltjänster) (BGBl. I, 66/2009) (nedan kallad ZaDiG), har följande lydelse:

”I denna lag gäller följande definitioner:

...

5. betalningstransaktion: betalning, överföring eller uttag av medel som initieras av betalaren eller betalningsmottagaren oberoende av eventuella underliggande förpliktelser mellan betalaren och betalningsmottagaren.

6. betalningssystem: ett system för överföring av medel med formella och standardiserade rutiner och enhetliga regler för behandling, clearing eller avveckling av betalningstransaktioner.

7. betalare: en person som är betalkontoinnehavare och som lämnar eller godkänner en betalningsorder från detta betalkonto eller, om det inte finns något betalkonto, en person som lämnar en betalningsorder.

8. betalningsmottagare: en person som är den avsedda mottagaren av medel som överförs genom en betalningstransaktion.

...

10. betaltjänstanvändare: en person som utnyttjar en betaltjänst i egenskap av betalare eller betalningsmottagare eller i båda dessa egenskaper.

11. konsument: en fysisk person som agerar i enlighet med de avtal om betaltjänster som omfattas av detta direktiv för ändamål som inte kan anses ingå i dennes närings- eller yrkesverksamhet.

...

13. betalkonto: ett konto som innehas i en eller flera betaltjänstanvändares namn och som används för genomförandet av betalningstransaktioner.”

- 11 31 § i Bankwesengesetz (lag om banksektorn) (BGBl. 532/1993), i dess version enligt BGBl. I, 118/2016, har följande lydelse:

”(1) Med sparbelopp avses penningplaceringar hos kreditinstitut som inte används för betalningar, utan utgör en investering och som, i denna egenskap, bara får tas emot mot utställande av särskilda dokument (sparbevis) ...

...”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 12 ING-DiBa Direktbank Austria erbjuder internetbaserade sparkonton från vilka kunderna genom nätbaserade banktjänster kan utföra betalningar och uttag. Sådana överföringar måste alltid utföras via referenskonton som innehas i kundens namn. Dessa referenskonton är transaktionskonton som kunderna också kan inneha i en annan bank än ING-DiBa Direktbank Austria. Den hänskjutande domstolen har angett att de överföringar som görs från eller till dessa internetbaserade sparkonton inte kräver medverkan av en betaltjänstleverantör.

- 13 De internetbaserade sparkontona utgör avistakonton, vilket innebär att kunderna kan disponera över de medel som överförs till kontona när som helst utan några negativa effekter på den ränta som erhålls.
- 14 Målet vid den nationella domstolen rör bestämmelser i de allmänna villkoren i de avtal som används av ING-DiBa Direktbank Austria. Enligt den Federala kammaren för arbetare och tjänstemän strider vissa av dessa bestämmelser mot ZaDiG, som är den lag genom vilken betaltjänstdirektivet införlivades med nationell rätt, och är därför rättsstridiga.
- 15 För att kunna pröva lagenligheten av dessa klausuler anser den hänskjutande domstolen, Oberster Gerichtshof (Högsta domstolen, Österrike), att den först måste avgöra huruvida ZaDiG är tillämplig. I detta sammanhang ska den hänskjutande domstolen fastställa huruvida internetbaserade sparkonton, såsom de som erbjuds av ING-DiBa Direktbank Austria, ska klassificeras som "betalkonton" i den mening som avses i detta direktiv och följaktligen omfattas av dess tillämpningsområde.
- 16 Den hänskjutande domstolen har bland annat påpekat att enbart användningen av ordet "sparkonto" inte utesluter ett sådant konto från betaltjänstdirektivets tillämpningsområde. Denna domstol vill dock få klarhet i huruvida det beträffande de internetbaserade sparkontona, med hänsyn till deras ändamål, nämligen insättning av sparmedel, kan anses som att de används för genomförandet av betalningstransaktioner.
- 17 Mot denna bakgrund beslutade Oberster Gerichtshof (Högsta domstolen, Österrike) att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till domstolen:
- "Ska artikel 4.14 i [betaltjänstdirektivet] tolkas på så sätt att ett internetbaserat sparkonto, med vilket kunden (utifrån medel som är omedelbart disponibla och utan någon särskild medverkan från bankens sida) genom nätbaserade banktjänster kan göra insättningar på och uttag från ett referenskonto i kundens namn (ett transaktionskonto i Österrike), ska omfattas av begreppet betalkonto och därmed av direktivets tillämpningsområde?"

Prövning av tolkningsfrågan

- 18 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artikel 4.14 i betaltjänstdirektivet ska tolkas så, att begreppet "betalkonto" omfattar ett sparkonto där insättningarna är omedelbart tillgängliga och från vilket betalningar och uttag enbart kan genomföras via ett transaktionskonto, kallat "referenskonto".
- 19 Domstolen påpekar inledningsvis att vid tolkningen av en unionsbestämmelse ska inte bara lydelsen beaktas, utan också sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som bestämmelsen ingår i (dom av den 2 september 2015, Surmačs, C-127/14, EU:C:2015:522, punkt 28, och dom av den 16 november 2016, DHL Express (Austria), C-2/15, EU:C:2016:880, punkt 19).
- 20 I artikel 4.14 i betaltjänstdirektivet definieras ett "betalkonto" som "ett konto som innehåller i en eller flera betaltjänstanvändares namn och som används för genomförandet av betalningstransaktioner".
- 21 En betalningstransaktion definieras i direktivets artikel 4.5 som "en åtgärd som initieras av betalaren eller betalningsmottagaren vid överföring av medel mellan betalkonton i unionen, oberoende av eventuella underliggande förpliktelser mellan betalaren och betalningsmottagaren".
- 22 I artikel 4.3 i direktivet definieras betaltjänster som "en affärsverksamhet som förtecknas i bilagan" till detta direktiv. I punkt 2 i denna bilaga anges att betaltjänster är "tjänster som möjliggör kontantuttag från ett betalkonto samt de transaktioner som krävs för förvaltningen av ett betalkonto". Enligt punkt 3 i denna bilaga ingår i betaltjänster genomförandet av betalningstransaktioner, däribland

överföring av medel på ett betalkonto hos användarens betaltjänstleverantör eller någon annan betaltjänstleverantör, vilket omfattar genomförande av autogireringar, genomförande av betalningstransaktioner med betalkort och genomförande av betalningar.

- 23 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 28, 30 och 36 i sitt förslag till avgörande, går det inte utifrån ordalydelsen som sådan i dessa bestämmelser att avgöra huruvida begreppet "betalkonto" omfattar sådana konton som dem som är aktuella i det nationella målet, vilka kräver ett mellanled för att genomföra en betalningstransaktion som inbegriper överföring av medel från sparkontot till innehavarens transaktionskonto.
- 24 Mot bakgrund av detta konstaterande ska domstolen analysera det rättsliga sammanhang i vilket betaltjänstdirektivet ingår.
- 25 I synnerhet är det i detta sammanhang nödvändigt att beakta betalkontodirektivet.
- 26 Även om detta direktiv inte är direkt tillämpligt i det nationella målet följer det av skäl 12 i det direktivet att det bör tillämpas på samtliga betaltjänstleverantörer, enligt definitionen i betaltjänstdirektivet. Det framgår dessutom av skäl 14 i betalkontodirektivet att de definitioner som används i detta direktiv i största möjliga utsträckning bör anpassas efter dem som finns i andra unionslagstiftningsakter, särskilt de i betaltjänstdirektivet.
- 27 När det gäller begreppet "betalkonto", ska det påpekas att definitionen i artikel 2.3 i betalkontodirektivet är praktiskt taget identisk med den i artikel 4.14 i betaltjänstdirektivet. Som generaladvokaten har påpekat i punkt 54 i sitt förslag till avgörande utgör den enda skillnaden mellan dessa definitioner, nämligen att ordet "konsument" i den första av dessa definitioner ersatts med ordet "betaltjänstanvändare" i den andra, inte någon väsentlig skillnad i definitionen av detta begrepp, utan den beror snarare på en skillnad när det gäller syftet med dessa båda direktiv.
- 28 Vidare ska det framhållas att det i skäl 12 i betalkontodirektivet bland annat anges att sparkonton i princip är uteslutna från detta direktivs tillämpningsområde eftersom de inte utgör betalkonton, såvida de inte kan användas för dagliga betalningstransaktioner.
- 29 Även om sparkonton i princip inte omfattas av definitionen av begreppet "betalkonto", är detta undantag emellertid inte absolut. Av skäl 12 följer nämligen dels att enbart det förhållandet att ett konto kallas för "sparkonto" i sig inte är tillräckligt för att det inte ska kvalificeras som ett "betalkonto", dels att det avgörande kriteriet för en sådan klassificering är möjligheten att genomföra dagliga betalningstransaktioner från ett sådant konto.
- 30 I detta avseende är det nödvändigt att beakta artikel 1.6 i betalkontodirektivet, där det anges att direktivet tillämpas på betalkonton där konsumenter åtminstone ska kunna placera medel på ett betalkonto, ta ut kontanter från ett betalkonto samt utföra och ta emot betalningstransaktioner, inklusive betalningar till och från tredje part.
- 31 Härav följer att möjligheten att från ett konto utföra betalningstransaktioner till förmån för en tredje part eller ta emot sådana transaktioner från en tredje part utgör en del av begreppet "betalkonto".
- 32 Ett konto från vilket sådana betalningstransaktioner inte kan utföras direkt utan för vilka det är nödvändigt att använda ett konto i ett mellanled kan följaktligen inte anses utgöra ett "betalkonto" i den mening som avses i betalkontodirektivet och därmed inte heller i den mening som avses i betaltjänstdirektivet.

- 33 Av det anförda följer att tolkningsfrågan ska besvaras på följande sätt. Artikel 4.14 i betaltjänstdirektivet ska tolkas så, att begreppet ”betalkonto” inte omfattar ett sparkonto där insättningarna är omedelbart tillgängliga och från vilket betalningar och uttag enbart kan genomföras via ett transaktionskonto.

Rättegångskostnader

- 34 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (femte avdelningen) följande:

Artikel 4.14 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG av den 13 november 2007 om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG och 2006/48/EG samt upphävande av direktiv 97/5/EG ska tolkas så, att begreppet ”betalkonto” inte omfattar ett sparkonto där insättningarna är omedelbart tillgängliga och från vilket betalningar och uttag enbart kan genomföras via ett transaktionskonto.

Underskrifter